

Ruzie om Palestijns erfgoed

UNESCO-BESCHERMING moet historisch erfgoed vrijwaren van bommen en erosie

JAN SCHEIDTWEILER

De vergadering die Palestina begin deze week lid maakte van de Unesco was nauwelijks afgelopen, of Israël en de Verenigde Staten hingen al in de gordijnen. Ze stoppen meteen hun financiering van de cultuurorganisatie van de Verenigde Naties. Dat is merkwaardig, want de voorbije jaren zagen de twee landen er blijkbaar geen graten in dat met hun geld Palestijns cultureel erfgoed geïnventariseerd werd.

In document 35.COM/11, de voorbereiding van een Unesco-vergadering van eind juni, staat het allemaal opgesomd. Paragraaf na paragraaf noteren de ambtenaren van de cultuurorganisatie van de VN wat de Palestijnse overheid tot nog toe gedaan heeft met het geld dat ze ontving van de Unesco of van individuele leden. Het Heritage Committee van de Unesco, dat waakt over de bescherming van werelderfgoed overal ter wereld, maakte de voorbije jaren al 570.000 dollar vrij voor Palestina. Met dat geld moesten de Palestijnen, samen met het Unesco-kantoor in Ramallah, hun eigen cultureel erfgoed inventariseren.

Voor een van de topsites, de Geboorteker van Jezus, zit het werk er al grotendeels op, schrijven de ambtenaren. Dankzij extra geld - een half miljoen dollar van de Italiaanse regering - is over die plaats een lijvig dossier opgesteld. Daardoor zou de groot waar Jezus Christus geboren is, samen met het historisch stadscentrum van Betlehem, voortaan door de Unesco beschermd kunnen worden.

Ook al willen de Amerikanen en de Israëli's sinds deze week dus niet meer meespelen in de bescherming van historisch waardevolle plekken in Palestina, toch ziet het er naar uit dat Palestina de volgende jaren, net als pakweg Brugge bij ons, ook hulp zal krijgen bij het onder-

houden van heel wat andere sites, zegt Ludo De Brabander. Hij is woordvoerder van de vredesorganisatie Vrede vzw en begeleidde al heel wat reizen naar Palestina.

ERKENNING

Het Palestijns cultureel patrimonium is enorm, zegt De Brabander. Net als in Israël verbergt elke steen in Palestina een geschiedenis die soms 10.000 jaar teruggaat. En net als in Israël is erfgoed er nauwelijks verweven met de politieke strijd; door erkenning te vragen voor hun geschiedenis, vragen de Palestijnen ook erkenning voor hun bestaan als onafhankelijk land.

Daarnaast hebben de Palestijnen nog een andere goede reden om de hulp van de Unesco te vragen voor de bescherming van kerken, moskeeën en andere waardevolle plaatsen. Ze vermijden dat de Israëli's ze vernietigen, zegt De Brabander. Vooral sinds de tweede Intifada, de Palestijnse 'opstand' die begon in september 2000, blijken veel waardevolle gebouwen verwoest te zijn. Vooral in Nablus en Hebron is er massaal veel kapotgemaakt. Een deel van het oude Hebron is gewoon verwoest. Maar ook in Nablus zijn een paar mooie gebouwen gesneuveld. In Betlehem werd de kerk van de Geboorte van Christus dan weer bele-

digd. Om te vermijden dat er nog meer vernietigd wordt - en om te tonen hoe waardevol hun patrimonium wel is - heeft de Palestijnse regering er de voorbije jaren een zaak van gemaakt zo veel mogelijk historisch sites in aanmerking te laten komen voor bescherming door de Unesco. In de Israëlische krant Haaretz kondigde Hamdan Taha, de minister van Cultuur in de Palestijnse regering, begin oktober aan dat Palestina wel twintig sites heeft die het wil laten beschermen, tegen bommen en tegen erosie. Daarbij zitten zowel historische steden (Betlehem, Hebron, Nablus) als archeologische sites (Tell es-Sultan, Qumran). Ook de Dode Zee en natuurlijke landschappen (Wadi Gaza) staan op het lijstje.

Nu nog bezet of bedreigd, in de toekomst misschien Unesco-erfgoed

1. BETLEHEM

De kleine stad zo'n 8 kilometer ten zuiden van Jeruzalem is wereldberoemd als de geboorteplaats van Jezus. Vooral rond Kerstmis komen tienduizenden Christenen van overal ter wereld afgezakt naar de Geboorteker in het centrum van Betlehem. In die kerk, in een grot, is de precieze plek gemarkeerd waar Jezus geboren zou zijn.

Maar in Palestina is niets zo simpel als het lijkt. Ook de Israëli's claimen een stuk van de stad als cultureel erfgoed. Door de scheidingmuur die Israël langs de Westelijke Jordaanoever opgetrokken heeft, is het graf van Rachel, een matriarch uit de Joodse overlevering, afgesplitst van de rest van de stad.

1

2. HEBRON

Net als Jeruzalem is Hebron zowel voor joden, moslims als christenen een heilige stad. Zij geloven dat de profeet Abraham (of Ibrahim voor de moslims) hier begraven ligt.

Hebron is alleszins een ouderoed stad. Ze zou minstens 5.000 jaar oud zijn. Behalve om zijn religieuze betekenis trekt Hebron ook met zijn soeks toeristen aan. In die nauwe, overdekte winkelstraatjes worden allerlei ambachtelijke spullen, van glas en leer tot aardewerk, verkocht.

2

3. JERICHO

Jericho, zo'n 10 kilometer ten noorden van de Dode Zee, ligt 260 meter onder de zeespiegel. Daarmee is het de laagste stad ter wereld. Maar Jericho maakt ook aanspraak op de titel van oudste stad ter wereld. Archeologen hebben materiaal opgedolven dat aangetuigt dat op deze plek al 10.000 jaar geleden mensen woonden. Unesco-inspecteurs zouden daarnaast ook onder de indruk kunnen raken van het Hisham-paleis en Tel Esultan, de site van het 'oude' Jericho. Na een tochtje met de kabelbaan belanden de inspecteurs op de Mount of Temptation, met een mooi uitzicht op de stad en de woestijn.

4

3

4. DODE ZEE

De Dode Zee is alleen al als natuurfenomeen de moeite van het beschermen waard. Het zoutmeer tussen Jordanië, Israël en de Westelijke Jordaanoever ligt op 423 meter onder de zeespiegel. Het water is 8,6 keer zouter dan gemiddeld zeewater en dat is bijna een record (nog een drietal meren op aarde bevatten meer zout).

Het merkwaardige meer trekt al sinds de oudheid bezoekers aan. Koning David gebruikte het als toevluchtplek, Herodes als kuuroord. Via de Israëlische toegang bezoeken elk jaar ruim één miljoen mensen de Dode Zee.

Maar de Dode Zee heeft niet alleen zwemmers (of drijvers) iets te bieden. Het is ook een topsite voor archeologen. Tussen 1947 en 1956 werden hier 972 teksten op perkament en papyrus gevonden. Die teksten zijn de geschiedenis ingegaan als Dode Zeerollen. Ze bevatten kopieën van Bijbelse en niet-Bijbelse teksten en zijn geschreven in het Hebreeuws, Aramees en Grieks. Ze zouden tussen 150 voor Christus en 70 na Christus geschreven zijn, vermoedelijk door de Essenen, een joodse sekte.

5

5. NABLUS

Nablus ligt op zo'n 60 kilometer boven Jeruzalem en is een van de grootste steden van Palestina. Er zijn twee kerken, twaalf moskeeën en één synagoge. Katholieken geloven dat zich in Nablus een bron bevindt die er ook al was toen Jezus in het gebied rondtrok. Aan die bron van Jacob zou hij water gevraagd hebben aan een Samaritaanse vrouw, terwijl joden niet werden geacht contact te hebben met Samaritanen.

In de oudheid van Nablus wonen vandaag nog zo'n 20.000 mensen. De Palestijnse overheid heeft er een prioriteit van gemaakt de stad te revitaliseren, zegt Ludo De Brabander.

Geld & Beleggen

weekend

DE TIJD | ZATERDAG 5 NOVEMBER 2011

26

BEURSWEEKBOEK

Eén man kan het verschil maken

40

ANALYSE

Hoe kunnen beleggers meesurfen op de hype van cloud computing?

Frank Smets (op voorgrond): 'Niet alle professoren economie hebben het talent om moeilijke dingen eenvoudig uit te leggen. Specialisten gaan in de media al eens kort door de bocht.'

© WIM KEMPENAKERS

'Europese Centrale Bank is leger dat niet wil vechten'

Paul De Grauwe duelleert met zijn opvolger Frank Smets in een **DUBBELINTERVIEW**

WOUTER VERVENNE, LEUVEN

De Europese Centrale Bank (ECB) maakt een grote fout door te beklemtonen dat ze slechts tijdelijk en voor een beperkt bedrag staatsobligaties van zwakke eurolanden zal kopen. 'Ze is een leger dat tegen zijn zin ten strijde trekt en kan zo geen oorlog winnen.' Dat zegt Paul De Grauwe, tot voor kort hoogleraar aan de KULeuven, in een dubbelinterview met zijn opvolger Frank Smets.

De bekendste academische macro-econoom van Vlaanderen is 65 jaar geworden en werd met pensioen gestuurd. De Grauwe wijkt daarom uit naar het buitenland en wordt op 1 februari hoogleraar aan de prestigieuze London School of Economics.

Met Frank Smets slaagde de KULeuven erin een zwaargewicht aan te trekken als opvolger van De Grauwe. Smets, hoofdeconomisch onderzoeker van de ECB, wordt buitengewoon hoogleraar met een beperkte onderwijs- en onderzoeksoverdracht. 'Leiding geven aan de huidige context als een grote uitdaging en een privilege en blijft daarom mijn hoofdopdracht.'

De redactie praatte met beide academici over de macro-economie die door de crisis in diskrediet is geraakt en over de taak van de economie. Ook de eurocrisis kwam natuurlijk aan bod, hoewel Smets zich niet mag uitspreken over het beleid van de ECB. Maar wanneer De Grauwe de ECB aanvalt, verdedigt Smets met vuur de aanpak van Frankfurt.

De redactie praatte met beide academici over de macro-economie die door de crisis in diskrediet is geraakt en over de taak van de economie. Ook de eurocrisis kwam natuurlijk aan bod, hoewel Smets zich niet mag uitspreken over het beleid van de ECB. Maar wanneer De Grauwe de ECB aanvalt, verdedigt Smets met vuur de aanpak van Frankfurt.

De redactie praatte met beide academici over de macro-economie die door de crisis in diskrediet is geraakt en over de taak van de economie. Ook de eurocrisis kwam natuurlijk aan bod, hoewel Smets zich niet mag uitspreken over het beleid van de ECB. Maar wanneer De Grauwe de ECB aanvalt, verdedigt Smets met vuur de aanpak van Frankfurt.

BIO
PAUL
DE GRAUWE

- Geboren in 1946.
- 1969: licentiaat-doctorandus KULeuven.
- 1973: doctoraat economie (Johns Hopkins University).
- 1974-2011: hoogleraar KULeuven.
- 1991-2003: parlementslid (Open VLD).
- Vanaf 2012: hoogleraar London School of Economics.

de economie perfect begrijpen. In de realiteit begrijpen mensen niet goed wat er gebeurt, ze begrijpen de risico's niet. Dat is een belangrijk element geweest in het ontstaan van de crisis.'

'Bovendien zijn economische modellen doorgaans gebaseerd op één consument en één producent die representatief zijn voor alle consumenten en producten. Die hypothese veegt veel interessante problemen onder het tapijt. Kijk naar de spaarparadox van Keynes. Het kan voor een individu rationeel zijn om veel te sparen. Maar als iedereen veel spaart, ontstaat een negatieve spiraal voor de economie als geheel en is het individu niet in staat meer te sparen.'

'De modellen slagen er niet in de hui-

BIO
FRANK
SMETS

- Geboren in 1964.
- 1985: licentiaat economie (UGent).
- 1993: doctoraat economie (Yale).
- 1992-98: Bank voor Internationale Betalingen.
- 1998-2008: econoom ECB.
- Sinds 2008: hoofdeconomische studieleidster ECB.
- Sinds 2011: buitengewoon hoogleraar KULeuven.

de economie perfect begrijpen. In de realiteit begrijpen mensen niet goed wat er gebeurt, ze begrijpen de risico's niet. Dat is een belangrijk element geweest in het ontstaan van de crisis.'

'Bovendien zijn economische modellen doorgaans gebaseerd op één consument en één producent die representatief zijn voor alle consumenten en producten. Die hypothese veegt veel interessante problemen onder het tapijt. Kijk naar de spaarparadox van Keynes. Het kan voor een individu rationeel zijn om veel te sparen. Maar als iedereen veel spaart, ontstaat een negatieve spiraal voor de economie als geheel en is het individu niet in staat meer te sparen.'

'De modellen slagen er niet in de hui-

ren en precies daarvoor hebben Thomas Sargent en Christopher Sims dit jaar de Nobelprijs Economie gekregen. Bijvoorbeeld om de invloed van Bazel III (de nieuwe kapitaalnormen voor banken die vanaf 2018 in werking treden, red.) op de economie te analyseren, heb je een model nodig waarin de banken anticiperen op die nieuwe regulering.'

'Er gebeurt vooral sinds de crisis veel onderzoek om de zwakke plekken van de standaardmodellen aan te pakken. Het tijdperk van de huidige modellen is helemaal niet voorbij. Het is wel zo dat de crisis macro-economen meer openstaan voor alternatieven. En dat is goed.'

De Grauwe: 'Een beperkte correctie van het standaardmodel is niet voldoende. Dat model zoekt de verklaring voor crisissen extern. De olieschok van de jaren '70 was inderdaad een externe schok. Maar de recente financiële crisis zat ingebakken in het kapitalisme.'

Smets: 'De kiemen van de huidige financiële crisis werden inderdaad gezaaid tijdens de boomperiode. Met de jongste modellen kan je verklaren waarom de banken te grote risico's hebben genomen. De twintig jaar voor de crisis was er weinig volatilititeit op de financiële markten. Daarom hebben de banken meer risico's genomen en schulden opgebouwd. Als een financiële schok optreedt, verkopen alle banken op hetzelfde moment activa en crashen de prijzen. De individuele belegger houdt er onvoldoende rekening mee dat in een context van hoge schulden een kleine schok voldoende kan zijn om een zware crisis te veroorzaken. Dat inzicht zit al in de nieuwste model-

len. De waarschijnlijkheid en diepte van de crisis hingen af van de schuldgraad.'

De Grauwe: 'De beoordeling van een academische econoom is bijna uitsluitend gebaseerd op zijn wetenschappelijk onderzoek. Of iemand goed lesgeeft, speelt nauwelijks een rol. Veel jonge profen zien ertegen op artikelen te schrijven voor kranten, interviews te geven. Dat werkt tijd en vermindert hun carrièrekansen. De klemtoon op onderzoek is terecht. Het onderzoek blijft de basis van het onderwijs en dienstbetoon. Zonder onderzoek worden die twee andere taken vlt heel oppervlakkig.'

Smets: 'Onderzoek en kennis moeten inderdaad de basis vormen. Het is dan ook goed dat een jonge prof zich concentreert op onderzoek om carrière te maken. Ook het principe van comparatief voordeel is belangrijk. Paul heeft het unieke talent om moeilijke dingen eenvoudig uit te leggen. Niet iedereen heeft dat talent. Er wordt ook veel nonsens verteld en in de media gaan specialisten al eens kort door de bocht.'

Uw studie over de invloed van het soepele Amerikaanse monetaire beleid op de huizenmarkt lokte vorig jaar een discussie uit tussen twee topeconomen. Fed-voorzitter Ben Bernanke verwerpt de kritiek dat het geldbeleid mee verantwoordelijk was voor de zeehul, John Taylor zet dat er wel een impact was.

Smets: 'Mijn ECB-collega Marek Jarcosinski en ik hebben aangestuurd dat de uitzonderlijk lage rente in de VS in 2003-04 heeft bijgedragen tot de boom en bust op de huizenmarkt. Een lange periode van lage rente stimuleert 'risico-gedrag. Dat was trouwens niet alleen het geval in de VS, maar ook in andere landen zoals Spanje. De discussie tussen beide economen ging vooral over hoe groot de impact was van het monetaire beleid. In mijn paper verklaart de lage rente de piek van de huizenmarkt, maar niet de hele op- en neergang van de markt. Andere factoren zoals financiële innovatie, gebrek aan toezicht en de lage rente wereldwijd speelden ook een rol.'

De ECB verlaagt de rente en Griekenland verlaagt het renterendement over de euro. Is dat voldoende om de rust te herstellen?

De Grauwe: 'Ik ben aangenaam verrast door de renteverlaging. Maar het afvoeren van het Griekse referendum is natuurlijk geen oplossing voor de problemen. Het is belangrijk dat de wetbaarheid van de eurozone dat zo'n klein land de muntunie aan het wankelen brengt. Een nieuwe kleine schok kan opnieuw een ernstig probleem veroorzaken. We moeten nog dieper in het moeras wegzinken voor er echt een oplossing komt.'

U vindt ook de uitbreiding van het Europese noodsfonds onvoldoende. De Grauwe: 'Het is duidelijk dat de markten geen vertrouwen hebben in de oplossing voor het noodsfonds. Dat moet nu ontlenen aan een rente die al 150 basispunten lager is dan de rente die de banken zullen er met 1.000 miljard euro niet zitten te weinig middelen in, er zijn ook enorme risico's aan verbonden. Als er een grote liquiditeitschok komt, valt de hele structuur in duigen. Het noodsfonds is gewoon een giftig product dat we niet goed begrijpen.'

De cruciale vraag is of de ECB ook op de obligatiemarkt zal optreden als lender of last resort. De ECB koopt nu al obligaties, maar volgt een verkeerde strategie. Ik zou een metafoor willen gebruiken. De ECB is nu een leger dat tegen zijn zin ten strijde trekt. Sommige generals (de bestuurders Weber en Stark) hebben ontslag genomen omdat ze het niet eens zijn met de strategie. De togeneraal (Draghi) zegt dat hij zo snel mogelijk wil stoppen met het gevecht. Zo kun je geen oorlog winnen. Wat moet een leger doen? Het moet al zijn wapens gebruiken.'

Wat is het gevolg van de halfslachtige houding van de ECB? Beleggers vragen zich af: als de ECB geen vertrouwen heeft in de markt, waarom zou ik dan? De Grauwe: 'Het is duidelijk dat de markten geen vertrouwen hebben in de oplossing voor het noodsfonds. Dat moet nu ontlenen aan een rente die al 150 basispunten lager is dan de rente die de banken zullen er met 1.000 miljard euro niet zitten te weinig middelen in, er zijn ook enorme risico's aan verbonden. Als er een grote liquiditeitschok komt, valt de hele structuur in duigen. Het noodsfonds is gewoon een giftig product dat we niet goed begrijpen.'

► VERVOLG OP PAGINA 27

CODA SELECT

TOP FILMS

WE NEED TO TALK ABOUT KEVIN

Worden mensen kwaadaardig geboren of ligt het aan de opvoeding als het fout loopt met een kind? Deze krachtige verfilming van het gelijknamige boek van Lionel Shriver stelt pertinente vragen maar laat de antwoorden aan de kijker over.

CONTAGION
Steven Soderbergh speelt in op de universele smetvrees met een

wetenschappelijk onderbouwde (en daarom net indrukwekkende) thriller over wat ons te gebeuren staat als een dodelijk virus de wereld in zijn greep krijgt. Akelig realistisch.

DRIVE
Een stuntman met een bijverdienste als misdadachauffeur, dat is de hoofdfiguur uit 'Drive'. Uiterlijk is hij een coole kikker maar van binnen is hij een vat vol twijfels. IJzersterke parabel over de menselijke natuur, met een fantastische hoofdrol voor Ryan Gosling.

THE IDES OF MARCH
In de indringende vierde film van George Clooney als regisseur speelt diezelfde Ryan Gosling de jonge campaignemanager van een charismatische gouverneur die president wil worden. De Democratische voorverkiezing zal echter het slechtste in iedereen naar boven brengen.

TOP BOEKEN

HARRY MULISCH > DE TIJD ZELF
Op de werktafel van Harry Mulisch lagen op de dag van zijn overlijden aantekeningen, prints, knipsels en listisch. Die papieren waren bestemd voor een novelle met als titel 'De tijd zelf'. Marita Mathijssen en Arnold Heumaers brachten de losse delen bij elkaar en vulden ze aan met dagboekfragmenten. Het resultaat geeft een zeldzaam inzicht in Mulisch' creativiteit.

DE Bezige Bij, 17,90 euro

VLADIMIR MAKANIN > ASAN
De Russische auteur Vladimir Makanin (1937) schreef een merkwaardig boek over de oorlog in Tsjetsjenië. Majoor Aleksandr Sergejitsj Zijlin leidt een Russisch militair warehouse in Tsjetsjenië.

Maar hij schrikt er niet voor terug benzine te verkopen aan de rebellen. Makanin maakt de lezer duidelijk dat oorlog een absurde onderneming is, zonder enige logica.

Arbeiderspers, 34,95 euro

STEFAN HERTMANS > DE MOBILISATIE VAN ARCADIA
'Waar men ook kijkt, commotie is de norm, intensiteit de vorm', aldus Stefan Hertmans in zijn nieuwe essaybundel. Waarom moeten we alles wat we van waarde achten - seksualiteit, identiteit, kunst en literatuur, sociaal engagement - onopoddelijk opfokken voor het grote doel? Kunnen we de dingen niet meer in hun waarde laten zonder ze uit te kauwen? Dat vraagt Stefan Hertmans zich af in essays onder meer Michel Houellebecq, Soren Kierkegaard en W.G. Sebald.

De Bezige Bij, 19,90 euro

TOP EXPO

MAETERLINCK & MINNE

Dit jaar is het precies 100 jaar geleden dat de Gentse Franstalige schrijver Maurice Maeterlinck de Nobelprijs Literatuur won. In het kader daarvan loopt in het Museum voor Schone Kunsten in Gent een aangename tentoonstelling over het symbolisme, waarvan Maeterlinck een adeg was. Het mooiste werk is afkomstig van Maeterlincks trouwe vriend, de beeldhouwer George Minne.

Tot 29 januari, www.mskgent.be

TOP PODIUM

GIJ DIE MIJ NIET ZIET

Acteur Bruno Vanden Broecke en cabaretier Wim Helsen beloven elkaar jaren geleden voor het eerst om samen een voorstelling te maken. De ambitie die ze toen uitspraken was om samen een klasieker te maken. Een voorstelling zo rijk aan leven, plezier, pijn en betekenis dat ze over 200 jaar nog gespeeld wordt. Nu maken ze die belofte waar.

Tot 19 november in de KVS in Brussel, daarna op tournee, www.kvs.be

TJSJARODEIKA

Tsjajkovski zette aan het einde van de 19de eeuw de Russische opera op de wereldkaart. Zijn onbekende stuk 'Tsjarodeika' is een typische opera in Russische stijl met volkse koorblaas en melodische solopartijen die aan Verdi doen denken.

Tot 26 november bij de Vlaamse Opera, www.vlaamseopera.be